

CINQUANTENARI DE LA MORT DEL PARE
DE LA PSICOANÀLISI

La vida és somni

Cinquanta anys després de la mort de Sigmund Freud, el creador de la psicoanàlisi manté encara una plena vigència. Tot i la seva vida polèmica el psicòleg austríac contribuï a crear una ciència que malda per desentranyar el misteri de la ment.

Natàlia Díez

Sigmund Freud va néixer el 1856 a Freiberg, a Moràvia (avui Txecoslovàquia), sota el regnat absolutista i ultraconservador de l'emperador Francesc Josep (marit de Sissi, per a més senyes). Fill de pares jueus i el gran d'una família nombrosa sense massa recursos econòmics (el seu pare era un modest venedor de teixits), la seva infantesa i joventut transcorren en mig de l'efervescència intel·lectual i científica del segle XIX: Darwin publica la teoria de l'evolució. Pasteur descobreix els microbis i refuta la teoria de la generació espontània, Marx està en plena elaboració d'*El Capital*, etc. Tanta activitat de pensament havia de motivar per força la curiositat intel·lectual del jove Sigmund.

El cas és que la família Freud es trasllada a Viena, capital cultural. I, posat a triar carrera, la lectura de *La naturalesa*, de Goethe, el dissuadirà de la seva primera intenció de fer-se militar i es matricularà en la facultat de medicina l'any 1873. L'antisemitisme que s'hi respira l'allunya de la majoria dels alumnes i pren consciència de ser un individu a part que ha d'enfrontar-se a una opinió adversa d'entrada.

A la universitat, al laboratori de fisiologia Ernest Brucke, comença a investigar els teixits nerviosos, especialment la medul·la espinal, i és el primer a demostrar que la cèl·lula nerviosa dels organismes inferiors és de la mateixa naturalesa que la dels éssers superiors.

Després d'obtenir el seu títol de metge, a Freud li hauria agradat quedar-se a la universitat, però la càtedra de

fisiologia no estava vacant ni semblava que ho estaria en els pròxims vint anys, de manera que el seu professor, Brucke, li va recomanar que es dedicués a exercir la medicina, ja que el seu pare no tenia prou diners per a mantenir-lo.

Cocaïna per a tothom

El 1882 coneix Marta, una noia jueva d'Hamburg que era a Viena de visita a casa dels Freud. Van festejar durant cinc anys i van passar la major part del temps separats perquè cap dels dos no tenia possibilitats econòmiques per traslladar-se. Com que, a més, Sigmund Freud seguia les més estrictes lleis de l'època, i de la jueva en particular, era un bon purità i es mantenia cast. L'única manera, doncs, d'estar amb la seva enamorada era casar-s'hi, però no tenien prou diners. Això el va decidir a descobrir alguna cosa important amb què aconseguir uns bons guanys. I va començar a investigar els efectes d'un alcaloide encara poc conegut, la cocaïna, com a anestèsic local. Comprova les qualitats estimulants de la droga, ingerint-la ell mateix, perquè vol aplicar-la als casos de molèsties cardíaques i de fatiga nerviosa dels morfinòmans.

Tan admirat queda pels efectes benefactors d'aquell producte que fa passar el mal humor i li permet treballar fins molt tard sense cansar-se, que es dedica a recomanar-lo a tothom que coneix, sobretot als seus germans i a Marta, a qui diu que la prengui per combatre la seva anèmia i que li tor-

nin els colors a la cara. Convençut que no produeix hàbit, es converteix en el primer cocaïnòman i es generalitzen intoxicacions greus entre els seus companys, metges sobretot, als quals havia recomanat ferventment la droga com a remei de tots els mals.

Els inicis de la psicoanàlisi

En aquell temps, coneix el doctor Breuer, neuropatòleg a l'Institut de Fisiologia de Viena, especialista en malalties nervioses i que li explica com ha aconseguit alleugerir la histèria, que tantes implicacions psico-somàtiques té, d'una pacient a través del record i mitjançant la hipnosi.

Freud s'interessa molt per aquest fet i comença a tractar clients amb quadres clínics histèrics i neuròtics, però les limitacions de la hipnosi (els pacients no sempre es deixen hipnotitzar) l'obliguen a recórrer al record conscient, a partir del qual s'anirà estirant el fil d'un rosari de situacions i sentiments oblidats a l'inconscient, la repressió dels quals per part del *jo* provoca la neurosi.

I, a l'origen de tot, el sexe

Les malalties dels seus pacients (bàsicament dones) no se solucionen del tot només amb el record, de manera que Freud elabora la teoria que al fons de tots els problemes hi ha una repressió de desitjos sexuals no acceptats per la part conscient de l'individu, a causa de les restriccions morals de la societat i que, fonamentalment, tenen el seu origen en la infantesa.

Estudia, doncs, la sexualitat infan-

El 1905, Freud coneix Jung, que formava part del grup de psiquiatres suïssos reunits al voltant del doctor Bleuler, que aplicava la psicoanàlisi en casos de demència precoç. Jung, que practicava el mètode de l'associació d'idees (associació lliure de paraules), era un acèrrim defensor de les teories del metge vienès, però li retreia la importància que donava a la sexualitat. Pensava que Freud estava mediatitzat per la idea simplista que tot el psiquisme depenia del complex d'Edip pres sota l'aspecte exclusivament sexual i creia que el psicoanalista era víctima d'una neurosi incestuosa que, a més, li feia creure que tothom era com ell.

Alguns dels deixebles de Freud comencen a desmarcar-se'n, com Alfred Adler, la primera heretgia de la teoria freudiana, que veu agressivitat on Freud veu sexualitat i considera aquesta com un aspecte secundari de la pri-

Casa de Freud a Londres

til, un tema absolutament nou, mai plantejat, ja que es considerava que la infantesa és innocent i la sexualitat una perversitat. L'escàndol que tot això va provocar —els auditoris es buidaven sistemàticament quan Freud hi exposava les seves teories— va obligar Breuer a abandonar Freud en les seves investigacions.

El 1900, coincidint amb la mort del seu pare, emprèn la tasca d'autopsicoanalitzar-se.

Freud li demana que abandoni l'Associació de Psicoanàlisi i, després, el 1914, Jung dimiteix del seu càrrec de president del moviment psicoanalític.

El 1923, Freud és ingressat a l'hospital per ser operat d'un càncer de boca. En els setze anys següents se succeiran trenta operacions més. El tumor es va estendre pel paladar i la galta. La seva filla gran, Anna, es dedicarà totalment a ell, fins i tot llegint comunicacions en nom seu als congressos.

Alguns conceptes de terminologia freudiana

—*Pre-conscient* (subconscient actual): zona d'indici de l'inconscient, prop del conscient.

—*Inconscient*: conjunt de forces interiors que actuen sobre la conducta d'un individu, però que escapen a la seva consciència.

—*Repressió*: força que exerceix el jo per excloure de la consciència determinades formes anímiques, emocions i sentiments.

—*Jo*: organització dels processos psíquics de l'individu. Integra la consciència. D'ell parteixen les repressions. Pot tenir una part inconscient.

—*Allò*: part psíquica inconscient de l'individu.

—*Super-jo*: ideal del jo, representació de la relació del subjecte amb els seus progenitors i, sovint, oposat al jo.

—*Complex*: imatge emocional d'una situació pretèrita frenada. Actua en la consciència com un cos estrany, amb vida pròpia. Es pot reprimir, però sempre tornarà a aparèixer.

—*Complex d'Edip*: en els primers anys d'infantesa, el nen concentra els seus desitjos sexuals en la persona de la seva mare i veu desenvolupar-se en ell uns sentiments hostils cap al seu pare, que és el seu rival. La nena adopta la mateixa actitud, s'enamora del seu pare i es mostra hostil a la mare.

—*Histèria*: presenta símptomes somàtics com la paràlisi i s'origina per una experiència sexual precoç als quatre o cinc anys, amb excitació real dels genitals practicada per una altra persona i durant la qual s'ha observat una actitud passiva.

—*Neurosi*: el jo reprimeix una part de l'allò, obeint a les originalitats de la malaltia. No hi ha pèrdua de realitat, tot i que pot pertorbar-ne la percepció. L'origen és el mateix que el de la histèria, però l'actitud observada és activa i amb obtenció de plaer.

—*Psicosi*: el jo depèn de l'allò i es retreu d'una part de la realitat. La influència dominant ve de l'allò i hi ha una pèrdua de realitat. □

En pujar Hitler al poder, els nazis cremaven públicament els llibres del psicoanalista. Es va fixar un rescat perquè el deixessin sortir d'Alemanya, que va pagar una admiradora, i Freud va arribar a Londres, on va ser rebut amb tots els honors.

El 1939, amb la malaltia en el seu procés terminal, un metge amic seu, i a requeriment d'ell, l'injecta la dosi de morfina que l'ajudarà a posar fi a la seva vida. □